

॥ ३१ ॥ इति अनुशासनपर्वणि नैलकंठीये भारतभाष्ये षट्सप्ततितमोऽध्यायः ॥ ७६ ॥ ॥ ७७ ॥ ॥ ७८ ॥ तत इति ॥ १ ॥ २ ॥ ३ ॥ ४ ॥ ५ ॥ ६ ॥ ७ ॥

नरपतिरभवत्सदैवताभ्यः प्रयतमनास्त्वभिसंस्तुवंश्वताः स्म ॥ नृपतिधुरिचगामयुक्तभूपस्तुरगवरैरगमच्चयत्रतत्र ॥ ३१ ॥ इति अनुशासनपर्वणि आनुशा-
स० दानधर्मे गोदानकथने षट्सप्ततितमोऽध्यायः ॥ ७६ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ वैशंपायन उवाच ततो युधिष्ठिरो राजा भूयः शांतनवं नृपं ॥ गोदा-
नविस्तरंधीमान्यप्रच्छविनयान्वितः ॥ १ ॥ युधिष्ठिर उवाच गोप्रदानगुणान्सम्यक्पुनर्मे ब्रूहि भारत ॥ न हितृप्याम्यहं वीरशृण्वानो मृतमीदृशं ॥ २ ॥
वैशंपायन उवाच इत्युक्तो धर्मराजेन तदा शांतनवो नृपः ॥ सम्यगाहगुणांस्तस्मै गोप्रदानस्य केवलान् ॥ ३ ॥ भीष्म उवाच वत्सलां गुणसंपन्नां तरु-
णीं वस्त्रसंयुतां ॥ दत्त्वे दर्शीणां विप्राय सर्वपापैः प्रमुच्यते ॥ ४ ॥ असुर्यानां मते लोका गां दत्त्वा तान्न गच्छति ॥ पीतो दकांजग्धतृणां नृक्षीरां निरिन्द्रियां ॥ ५ ॥ जरारो-
गोपसंपन्नां जीर्णां वापीमिवाजलां ॥ दत्त्वा तमः प्रविशति द्विजं क्लेशेन योजयेत् ॥ ६ ॥ रुष्टा दुष्टा व्याधिता दुर्बला वानो दातव्यायाश्च मूल्यैरदत्तैः ॥ क्लेशैर्विप्रयोऽ-
फलैः संयुनक्ति तस्या वीर्याश्चाफलाश्चैव लोकाः ॥ ७ ॥ बलान्विताः शीलवयोपपन्नाः सर्वे प्रशंसन्ति सुगंधवत्यः ॥ यथा हि गंगा सरितां वरिष्ठा तथा र्जुनीनां कपिला
वरिष्ठा ॥ ८ ॥ युधिष्ठिर उवाच कस्मात्समाने बहुला प्रदाने सद्भिः प्रशस्तं कपिला प्रदानं ॥ विशेषमिच्छामि महाप्रभावं श्रोतुं समर्थोऽस्मि भवान्प्रवक्तुं ॥
॥ ९ ॥ भीष्म उवाच वृद्धानां ब्रुवतां तात श्रुतं मे यत्पुरा तनं ॥ वक्ष्यामि तदशेषेण रोहिण्यो निर्मिता यथा ॥ १० ॥ प्रजाः सृजेति चादिष्टः पूर्वदक्षः स्वयं भुवा ॥ अ-
सृजदृत्तिमेवाग्रे प्रजानां हितकाम्यया ॥ ११ ॥ यथा त्वं मृतमाश्रित्य वर्तयंति दिवौ कसः ॥ तथा दृत्तिं समाश्रित्य वर्तयंति प्रजाविभो ॥ १२ ॥ अचरेभ्यश्च भूते-
भ्यश्चराः श्रेष्ठाः सदानराः ॥ ब्राह्मणाश्च ततः श्रेष्ठास्तेषु यज्ञाः प्रतिष्ठिताः ॥ १३ ॥ यज्ञैरवाप्यते सोमः स च गोषु प्रतिष्ठितः ॥ ततो देवाः प्रमोदंते पूर्वदृत्तिस्ततः प्रजाः
॥ १४ ॥ प्रजातान्येव भूतानि प्राक्रोशन् दृत्तिं कांक्षया ॥ दृत्तिदं चान्वपद्यंत दृषिताः पितृमातृवत् ॥ १५ ॥ इतीदं मनसा गत्वा प्रजासर्गार्थमात्मनः ॥ प्रजापति-
स्तु भगवानमृतं प्रापि वत्तदा ॥ १६ ॥ स गतस्तस्य दृत्तिं तु गंधं सुरभिमुद्गिरन् ॥ ददर्शोद्गारसं दत्तां सुरभिं मुखजां सुतां ॥ १७ ॥ सा सृजत्सौरभेयीस्तु सुरभिर्लोकमा-
तृकाः ॥ सुवर्णवर्णाः कपिलाः प्रजानां दृत्तिधेनवः ॥ १८ ॥

॥ ८ ॥ ९ ॥ १० ॥ ११ ॥ १२ ॥ १३ ॥ १४ ॥ १५ ॥ १६ ॥ १७ ॥ १८ ॥